

АГАТА КРИСТИ

БЕЗМЪЛВНИЯТ СВИДЕТЕЛ

Безмълвният свидетел © 1994

Agatha Christie Limited. All rights reserved.

Dumb Witness © 1937 Agatha Christie Limited. All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE® POIROT® and Agatha Christie Signature are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and/or elsewhere. All rights reserved.

Художествено оформление на корицата – Димитър Стоянов – Димó

© Издателство ЕРА, София, 2015

ISBN: 978-954-389-358-4

**Книгите на *ЕРА* търсете на
www.erabooks.net**

АГАТА КРИСТИ
БЕЗМЪЛВНИЯТ
СВИДЕТЕЛ

ЕРА

ПЪРВА ГЛАВА

ГОСПОДАРКАТА НА ЛИТЪЛГРИЙН ХАУС

Емили Аръндел почина на първи май. Въпреки че боледуването ѝ бе кратко, смъртта ѝ не предизвика голяма изненада в малкото провинциално градче Маркет Бейзинг, където тя живееше от шестнайсетгодишна възраст. Емили Аръндел беше доста над седемдесетте, последната от петчленно семейство. Знаеше се, че от много години е с крехко здраве. Преди около осемнайсет месеца бе получила подобна криза и едва не бе умряла.

Изненада предизвика не толкова смъртта ѝ, колкото нещо друго. Условията на завещанието ѝ породиха различни емоции – учудване, приятно оживление, силни упреци, гняв, отчаяние, яд и клюки.

Месеци, дори години в Маркет Бейзинг нямаше да се говори за нищо друго! Всеки имаше собствено мнение по въпроса – от Джоунс, бакалина, който твърдеше, че „кръвта вода не става“, до госпожа Ламфри от пощата, повтаряща до втръсване: „Крушката си има опашка! Помнете ми думите.“

Фактът, че завещанието беше направено на двацет и първи април, придаде допълнителна пикантност на предположенията. Към тях се добави и обстоятелството, че най-близките роднини на Емили Аръндел ѝ бяха гостували точно преди тази дата, по време на великденските празници.

Всичко това доведе до обсъждане и на най-скандалните хипотези, което приятно освежи монотонното ежедневие в Маркет Бейзинг.

Подозираше се, може би не без основание, че една личност знае повече по въпроса, отколкото беше склонна да си признае. Тази личност бе Вилхелмина Лосън, компаньонката на госпожица Аръндел. Госпожица Лосън обаче твърдеше, че за нея нещата са точно толкова неясни, колкото и за всички останали. Заяви, че и тя е била смаяна, когато завещанието е било прочетено.

Разбира се, много хора не ѝ вярваха. Въпреки всичко, независимо дали госпожица Лосън беше в неведение, както твърдеше самата тя, само един човек знаеше истината.

И този човек беше мъртвата. Емили Аръндел нямаше навика да споделя мислите си с околните. Дори на адвокатата си не бе споменала нищо за мотивите, продиктували решението ѝ. Смяташе, че е достатъчно да изяви твърдо желанията си.

Тази нейна сдържаност бе основна черта на характера ѝ. Във всяко отношение тя бе типичен представител на поколението си. Притежаваше както предимствата, така и недостатъците му. Беше деспотична и често се държеше надменно, но в същото време се показваше като изключително сърдечен човек. Имаше остър език, но проявяваше добронамереност. Тормозеше безжалостно компаньонките си, но беше много щедра към тях. Към семейството се отнасяше с голямо чувство за отговорност.

В петъка преди Великден Емили Аръндел стоеше в хола на Литългрийн Хаус и даваше нареждания на госпожица Лосън. Като момиче Емили Аръндел е била красива, а сега бе запазена възрастна дама, изглеждаше добре, с изправен гръб и енергични движения. Но леко жълтеникавата ѝ кожа предупреждаваше, че не може безнаказано да си позволява обилна храна.

– Е, Мини, къде настани всички? – попита тя.

– Ами, помислих си... Надявам се, че постъпих правилно... Доктор Таниос и съпругата му в дъбовата стая. Тереза в синята, а господин Чарлс – в бившата детска стая...

– Тереза може да се настани в бившата детска стая – прекъсна я госпожица Аръндел, – а Чарлс да отиде в синята.

– О, да... Съжалявам... Сметнах, че бившата детска стая е доста по-неудобна.

– Съвсем подходяща е за Тереза.

Когато Аръндел беше млада, жените стояха на втори план. Мъжете бяха важните членове на обществото.

– Съжалявам, че милите малки дечица няма да дойдат – измърмори госпожица Лосън прочувствено.

Обичаше децата, но не умееше да се справя с тях.

– Четиримата са ни съвсем достатъчни – каза Емили Аръндел. – Във всеки случай Бела ужасно глези децата си. Никога не изпълняват това, което им се казва.

– Госпожа Таниос е много предана майка – тихичко отговори Мини Лосън.

– Бела е добра жена – важно изрази одобрението си госпожица Аръндел.

– Сигурно понякога ѝ е много трудно да живее в такъв чуждоземен град като Смирна – въздъхна госпожица Лосън.

– Каквото си е постлала, на него ще лежи – отвърна Емили Аръндел и след като произнесе присъдата си в типичен викториански стил, продължи: – Сега отивам в селото, за да направя поръчките за почивните дни.

– О, госпожице Аръндел, нека аз да го сторя. Искам да кажа...

– Глупости. Предпочитам да отида лично. Роджърс има нужда от здрава ръка. Ти, Мини, не си достатъчно *твърда*. Боб! Боб! Къде е това куче?

По стълбите изтопурка рунтав териер. Завъртя се около подарката си и се разля от удоволствие и радостно очакване.

Двамата излязоха през входната врата и тръгнаха по късата алея към портата.

Мини Лосън остана на прага, загледана след тях с доста глуповата усмивка на лицето. Зад нея някой кисело изрече:

– Тези калъфки за възглавници, които ми дадохте, госпожице, не са комплект.

– Какво? Колко глупаво от моя страна...

Мини Лосън се върна отново към домакинските си задължения.

Емили Аръндел, придружена от Боб, вървеше царствено по главната улица на Маркет Бейзинг, Обиколката ѝ бе наистина царствена. Във всеки магазин, в който влизаше, собственикът се втурваше да я обслужи.

Тя бе госпожица Аръндел от Литългрийн Хаус. Тя бе „една от най-старите ни клиентки“. Тя бе „от старата школа. В днешно време няма много като нея“.

– Добро утро, госпожице. За мен е удоволствие да направя нещо за вас... Не е крехко? Ами, съжалявам. И на мен така ми се стори... Да, разбира се, госпожице Аръндел. Щом вие го казвате, значи е така... Не, не бих си и помислил да *ви* изпратя „Кентърбъри“, госпожице Аръндел... Да, лично ще се погрижа, госпожице Аръндел.

Боб и Спот, кучето на месаря, се въртяха бавно в кръг с наострени уши и тихо ръмжаха. Спот бе силно куче, чиято порода едва ли можеше да се определи. Знаеше, че не бива да се бие с кучетата на клиентите, но си позволяваше да им намекне на каква кайма би ги направил, ако му се удаде възможност.

Боб, куче с дух, му отговори подобавашо.

– Боб! – извика го рязко господарката му и те продължиха нататък.

В магазина за зеленчуци се състоя среща на две благочестиви личности. Възрастна дама със сферична форма, но със същата изявена царственост, каза:

– Добро утро, Емили.

– Добро утро, Каролайн.

– Да не би да очакваш младите си роднини? – попита Каролайн Пибоди.

– Да, всичките. Тереза, Чарлс и Бела.

– Значи Бела е тук, така ли? А съпругът ѝ?

– Да, и той.

Отговорът ѝ бе лаконичен, но подчертаваше нещо, което беше известно и на двете дами.

Бела Бигс, племенницата на Емили Аръндел, се бе омъжила за грък. А членовете на семейство Аръндел, за които се знаеше, че са „от добър произход“, просто не се женеха за гърци.

С дискретно успокояващ тон (защото, разбира се, за такова нещо не се говори открито) госпожица Пибоди заяви:

– Съпругът на Бела е много умен *и* има очарователни обноски!

– Обноските му наистина са приятни – съгласи се Емили Аръндел.

На излизане от магазина Каролайн Пибоди попита:

– Вярно ли е, че Тереза се е сгодила за младия Доналдсън?

– В днешно време постъпките на младите хора са толкова непредвидими – повдигна рамене госпожица Аръндел. – Боя се, че ще бъде доста дълъг годеж, ако изобщо нещо се получи. Той няма пари.

– Но Тереза има – възрази събеседничката ѝ.

– Не е редно един мъж да живее от парите на жена си – рязко отбеляза госпожица Аръндел.

Каролайн Пибоди се засмя гърлено:

– Изглежда, в днешно време хората нямат нищо против да е така. Ние двете сме старомодни, Емили. Не разбирам обаче какво *намира* тя в него. С какво е по-добър от другите превзети младежи?

– Мисля, че е способен лекар.

– С това *пенсне* и с резкия си говор! По мое време бихме го нарекли „бедния сухар“!

Каролайн Пибоди замълча, унесена в спомените за елегантните млади мъже с големи бакенбарди от годините на своята младост... После въздъхна и добави:

– Ако младият Чарлс пристигне, изпрати го да ме види.

– Разбира се. Ще му кажа.

Двете дами се разделиха.

Познаваха се повече от петдесет години. Госпожица Пибоди знаеше за непристойни епизоди от живота на генерал Аръндел, бащата на Емили. Знаеше какъв шок беше за сестрите му сватбата на Томас Аръндел. Имаше ясна представа за някои проблеми, свързани с по-младото поколение.

Но дамите никога не разменяха нито дума по тези въпроси. И двете държаха на достойнството на семейството, на семейната солидарност и на пълната дискретност в семейните дела. Госпожица Аръндел пое към дома си, а Боб подтичваше невъзмутимо след нея. Пред себе си Емили Аръндел признаваше нещо, което никога не би признала пред друго човешко същество – неудовлетворението си от по-младото поколение в семейството.

Например Тереза. Нямахше никакъв контрол върху нея, от както тя получи наследството си на двайсет и една годишна въз-

раст. Оттогава момичето се сдоби с лоша слава. Снимката му често се появяваше във вестниците. Числеше се към едно младо, бляскаво и модно общество в Лондон, което организираше разюздани тържества, като от време на време участниците се озоваваха в полицията. Според Емили подобна известност не подхождаше за член на семейство Аръндел. Всъщност тя съвсем не одобряваше начина на живот на Тереза. Що се отнася до годежа на момичето, чувствата ѝ бяха противоречиви. От една страна, не смяташе, че парвенюто доктор Доналдсън е достатъчно добър за една Аръндел.

От друга страна, с тревога осъзнаваше, че Тереза е най-неподходящата жена за провинциален лекар.

Въздъхна, а мислите ѝ се насочиха към Бела. В нея не бе открила никакъв недостатък. Бе добра жена – предана съпруга и майка, а поведението ѝ можеше да служи за пример. Но бе ужасно скучна! И все пак и на нея не гледаше с одобрение, защото се бе омъжила за чужденец. И то за грък. За госпожица Аръндел, обременена с предразсъдъци, грък означаваше нещо почти толкова лошо, колкото аржентинец или турчин. Всъщност доктор Таниос имаше изискани обноски и се смяташе, че е много способен в професията си. Тези достойнства обаче още повече настройваха възрастната дама срещу него. По тези причини ѝ бе трудно да се привърже към двете им деца. Приличаха на баща си и в тях наистина нямаше нищо английско.

А после Чарлс...

Да, Чарлс...

Нямаше смисъл да си затваря очите пред фактите.

Беше чаровник, но на него не можеше да се разчита...

Емили Аръндел въздъхна. Изведнъж се почувства уморена, стара и потисната...

Помисли си, че няма да живее дълго...

Мисълта ѝ се върна към завещанието, което бе направила преди няколко години.

Оставяше малки суми за слугите, за благотворителност, а основната част от значителното си състояние бе разделила по равно между тримата си живи роднини...

Все още ѝ се струваше, че е постъпила правилно и справедливо. Мина ѝ мисълта дали няма някакъв начин делът на Бела да бъде защитен така, че съпругът ѝ да не може да го използва... Ще трябва да се посъветва с господин Първис.

Зави и влезе през портата на Литългрийн Хаус.

Чарлс и Тереза Аръндел дойдоха с кола, а семейство Таниос – с влак.

Братът и сестрата пристигнаха първи. Чарлс беше строен и красив. С типичния си леко закачлив маниер той възкликна:

– Здравей, лельо Емили! Как си, момичето ми? Изглеждаш чудесно! – и я целуна.

Тереза доближи с безразличие младото си лице до сбръчканата буза на леля си.

– Как си, лельо Емили?

„Тереза не е добре“ – помисли си лелята. Под тежкия грим лицето ѝ бе изпито, а под очите ѝ имаше сенки.

Пиха чай в дневната. Бела Таниос носеше модерна шапка, поставена неправилно, така че косата сякаш всеки момент щеше да се разпилее. Беше се втренчила в братовчедка си Тереза с трогателен стремеж да помни как е облечена. Бедната Бела бе пристрастена към хубавите дрехи, но съдбата я бе лишила от вкус.

Дрехите на Тереза бяха скъпи, малко странни, а тя самата имаше великолепна фигура. Когато пристигна в Англия от Смирна, Бела положи големи усилия да постигне елегантността на Тереза, което ѝ струваше доста скъпо.

Доктор Таниос, едър брадат веселяк, разговаряше с госпожица Аръндел. Гласът му бе плътен и топъл. Привлекателен глас, който очароваше слушателя дори против волята му. Въпреки че не желаше, госпожица Аръндел също бе очарована.

Госпожица Лосън не я свърташе на едно място. Ходеше напред-назад, подаваше подносите и се суетеше над масичката за чай. Чарлс, който имаше съвършени обноски, на няколко пъти стана, за да ѝ помогне, но тя не му благодари.

Когато след чая групичката излезе навън, за да се поразходи в градината, Чарлс прошепна на сестра си:

– Лосън не ме обича. Странно, нали?

– Много странно – отвърна Тереза закачливо. – Значи има един човек, който може да устои на фаталното ти обаяние.

– Добре, че е само Лосън... – ухили се той.

Госпожица Лосън вървеше до госпожа Таниос и я разпитваше за децата. Мрачното лице на Бела Таниос просветна леко и тя забрави да наблюдава Тереза. Заразказва усърдно и оживено за Мери, която бе казала нещо толкова *странно* на кораба...

Намираще Мини Лосън за чудесен слушател.

В този момент в градината влезе един рус млад мъж със сериозно лице и пенсне.

Изглеждаше доста смутен. Госпожица Аръндел го поздрави учтиво.

– Здравей, Рекс! – възкликна Тереза и го хвана под ръка.

Двамата се отдалечиха.

Чарлс направи физиономия. Отдели се от групата, за да размени няколко думи с градинаря, негов стар приятел.

Когато госпожица Аръндел се върна в къщата, той си играеше с Боб. Кучето стоеше в горния край на стълбите. Бе захапало топката си, а опашката му леко се поклащаше.

– Хайде, старче – подкани го Чарлс.

Боб легна, пусна топката и започна бавно да я побутва към стълбите. Когато най-сетне тя се изгърколи, той скочи въодушевено на крака. Топката бавно подскачаше по стъпалата. Чарлс я хвана и му я хвърли обратно нагоре.

Боб я улови с уста. Изпълнението се повтори.

– Любимото му забавление – отбеляза Чарлс.

Емили Аръндел се усмихна и отговори:

– Може да продължи с часове.

Тя влезе в дневната и той я последва. Кучето изляз разочаровано.

Чарлс надникна през прозореца и отбеляза:

– Погледни Тереза и нейния приятел. Странна двойка *са!*

– Мислиш ли, че Тереза се отнася сериозно към тази връзка?

– О, тя е луда по него! – каза той убедено. – Странен избор, но е така. Всичко идва, струва ми се, от това, че той гледа на нея като на научен обект, а не като на жива жена. А това е новост за Тереза. Жалко, че е толкова беден. Тереза има доста скъп вкус.

– Не се съмнявам, че може да промени начина си на живот. Ако пожелае! – отбеляза госпожица Аръндел сухо. – В крайна сметка тя си има лични доходи.

– А! О, да, да, разбира се. – Чарлс я погледна почти виновно.

Вечерта, когато всички се събраха в дневната в очакване на вечерята, по стълбите се чува глъчка и ругатни. Чарлс влезе при тях, а лицето му беше силно зачервено.

– Съжалявам, лелю Емили, закъснях ли? Заради твоето куче едва не се пребих. Беше си оставило топката горе на стълбите.

– Ах, ти, нехайно малко кученце! – извика госпожица Лосън и се надвеси към Боб.

Той я погледна презрително и извърна глава.

– Зная – каза Емили Аръндел. – Много е опасно. Мини, вземи топката и я прибери.

Госпожица Лосън бързо излезе.

На масата доктор Таниос говореше почти през цялото време. Разказваше забавни истории от живота си в Смирна.

Гостите си легнаха рано. Госпожица Лосън взе преждата, очилата и една голяма кадифена чанта и придружи госпожица Емили в спалнята ѝ, като бърбеше весело.

– Доктор Таниос наистина е *много* забавен. Толкова е *приятен* за компания! Не че ми допада такъв начин на живот... Предполагам, че човек трябва да си топли вода... И може би да си пие козе мляко... А то има толкова неприятен вкус...

– Не говори глупости, Мини – отсече другата жена. – Поръча ли на Елън да ме събуди в шест и половина?

– О, да, госпожице Аръндел. Напомних ѝ да не носи чай, но не мислите ли, че би било по-разумно... Знаете ли, викарият от Саутбридж, много добросъвестен човек, ми каза, че не е нужно непременно да не сте закусвали, преди да отидете...

– Досега никога не съм се хранила преди ранната служба и не смятам тепърва да си променям навиците – срязва я отново тя. – Но *ти* можеш да постъпиш както желаеш.

– О, не... Нямах предвид... Сигурна съм... – Госпожица Лосън изглеждаше объркана и разстроена.

– Свали каишката на Боб – нареди ѝ госпожица Аръндел.

„Робинята“ се втурна да изпълни заповедта ѝ. После, старайки се да угоди на Емили, каза:

– Каква *приятна* вечер! Всички изглеждаха толкова *доволни*, че са тук.

– Хъм – изсумтя Емили Аръндел. – Тук са само заради това, което очакват да получат.

– О, скъпа госпожице Аръндел...

– Добрата ми Мини. Може да съм всичко друго, но не и глупава! Чудя се само кой от тях първи ще заговори по този въпрос.

Вече не изпитваше никакво съмнение. Двете с Мини Лосън се върнаха от сутрешната служба малко след девет часа. Доктор Таниос и съпругата му бяха в столовата, но от другите двама Аръндел нямаше и следа.

След закуската, когато останалите излязоха, госпожица Аръндел се зае да запише някои сметки в малка тетрадка.

Около десет часа Чарлс влезе в стаята.

– Съжалявам, че закъснях, лельо Емили. Но Тереза е по-зле от мен. Още не си е отворила очите.

– В десет и половина масата ще бъде раздигната – предупреди го тя. – Зная, че в днешно време не е модерно да се съобразяваш с прислугата, но в *моята* къща редът е такъв.

– Добре. Един наистина консервативен дом!

Той си взе от бърчетата и седна до нея. Както винаги усмивката му бе много пленителна.

Емили Аръндел скоро се улови, че и тя му се усмихва снизходително. Насърчен от този признак на добронамереност, младият мъж се престраши и каза:

– Виж, лельо Емили, съжалявам, че трябва да те обезпокоя, но съм изпаднал в затруднено положение. Можеш ли да ми помогнеш? Стотина лири ще ми стигнат.

Изразът на лицето на леля му не бе никак окуражителен. Тя се намръщи.

Емили Аръндел не се притесняваше да казва това, което мисли. И тя го направи.

Госпожица Лосън, която минаваше забързано през вестибюла, едва не се сблъска с Чарлс, когато той излезе от столовата. Изглежда го с любопитство. Влезе в столовата и завари Емили Аръндел да седи с изправен гръб и зачервено лице.